

Sygn. akt III CKN 373/98

W Y R O K
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Dnia 15 października 1999 r.

Sąd Najwyższy Izba Cywilna
w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSN	- A. Wypiórkiewicz
Sędziowie:	SN	- B. Czech
	SN	- Z. Kwaśniewski (spraw.)
Protokolant:	M. Czarnecka	

po rozpoznaniu w dniu 15 października 1999 r.
na rozprawie sprawy z powództwa C. L. - Zakład [...] przeciwko K. T.
o zapłatę,
na skutek kasacji powoda
od wyroku Sądu Wojewódzkiego w O.
z dnia 3 grudnia 1997 r., sygn. akt II Ca [...]

oddala kasację.

U Z A S A D N I E N I E

Sąd Rejonowy w B. wyrokiem z dnia 26 czerwca 1997 r. (I C [...]) oddalił powództwo o zapłatę wywodzone z treści zawartej ugody, uznając że źródłem roszczeń powoda jest pierwotna umowa o roboty budowlane łącząca strony, bowiem nie można zasadnie mówić o zawarciu przez nie ugody wobec ustępstw tylko jednej ze stron.

Apelację powoda od tego wyroku oddalił Sąd Wojewódzki w O. wyrokiem z dnia 3 grudnia 1997 r. (sygn. II Ca [...]).

Sąd II instancji uznał za prawidłową ocenę stanu faktycznego dokonaną przez Sąd Rejonowy a nadto stwierdził, że bez znaczenia jest ocena prawna późniejszego porozumienia stron z dnia 17 maja 1994 r., skoro strony uzgodniły we wcześniejszej umowie wynagrodzenie kosztorysowe, a więc odpowiadające wartości wykonanych robót.

Zdaniem Sądu odwoławczego, nawet uznanie późniejszego porozumienia za ugodę nie może stanowić, w świetle wyliczenia przez biegłego wartości wykonanych robót, skutecznego źródła roszczeń powoda.

Powód oparł swą kasację wyłącznie na pierwszej spośród podstaw kasacyjnych wymienionych w art. 393¹ kpc. Skarżący zarzucił wyrokowi Sądu odwoławczego naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 506 kc w związku z art. 917 kc.

Kasator wywodzi, że zawarta ugoda w istotny sposób zmodyfikowała umowę stron z 13 grudnia 1993 r., powodując jej wygaśnięcie w części dotyczącej zakresu robót i sposobu rozliczenia, a jednocześnie tworzyła nowy stosunek zobowiązaniowy. W ocenie skarżącego, pozwany zobowiązał się do spełnienia świadczenia nie z zawartej umowy, ale z innej podstawy prawnej, tj. zawartej ugody i tylko zawarta ugoda może być podstawą spełnienia świadczenia po dokonaniu jego odnowieniu (art. 506 kc).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja nie zawiera usprawiedliwionych podstaw.

Wobec bezspornego faktu oparcia kasacji wyłącznie na pierwszej spośród podstaw kasacyjnych wymienionych w art. 393¹ kpc, ocena zgłoszonego w niej zarzutu wadliwej subsumpcji, polegającej na niezastosowaniu wskazanych przepisów prawa materialnego, winna być dokonana z uwzględnieniem stanu faktycznego będącego podstawą rozstrzygnięcia dla Sądu drugiej instancji.

Zarzut naruszenia prawa materialnego w postaci niezastosowania art. 506 kc w związku z art. 917 kc byłby więc uzasadniony jedynie wówczas, gdyby ustalony stan faktyczny - niezakwestionowany w kasacji wobec braku przytoczenia drugiej podstawy kasacyjnej - obejmował elementy odpowiadające hipotezom norm prawnych zawartych w obu tych przepisach, a mimo tego Sąd odwoławczy nie dokonał niezbędnego w tej sytuacji aktu subsumpcji.

Taka sytuacja w niniejszej sprawie jednak nie występuje.

Po pierwsze, powód w apelacji nie zarzucał naruszenia art. 506 kc, ani nawet nie twierdził, aby zawarta przez strony ugoda pozasądowa zawierała także elementy kwalifikujące ją jako nowację, a więc umowę skutkującą odnowieniem zobowiązania w jednej z płaszczyzn, spośród obu alternatywnie określonych w art. 506 § 1 kc, a mianowicie w zakresie istoty świadczenia lub jego podstawy prawnej.

Wobec powyższego Sąd drugiej instancji, przyjmując zresztą jedynie hipotetycznie za ugodę zawartą między stronami sporu porozumienie (str. 7 uzasadnienia zaskarżonego wyroku - k. 281 akt), nie podejmował nawet próby czynienia ustaleń w przedmiocie wystąpienia w tymże porozumieniu elementów spełniających ustawowe wymogi umowy odnowienia. I choć możliwe jest, by umowa odnowienia stanowiła jednocześnie ugodę w rozumieniu art. 917 kc (por. Komentarz do kodeksu cywilnego, księga trzecia, Zobowiązania, Wyd. Prawnicze, Warszawa 1996, str. 482, teza 9), to dla zaakceptowania istnienia odwrotnej relacji, a więc sprowadzającej się do kwalifikacji ugody jako zarazem

umowy odnowienia, niezbędne jest istnienie jednoznacznych ustaleń, iż, w ramach wzajemnych ustępstw w zakresie istniejącego między stronami stosunku prawnego, dłużnik zobowiązał się za zgodą wierzyciela spełnić inne świadczenia, albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej. Konieczność istnienia takich jednoznacznych ustaleń, pozwalających na przyjęcie, że w treści ugody wystąpiła jedna z alternatywnych ustawowych przesłanek odnowienia, umożliwiających kwalifikację ugody jako umowy nowacyjnej, wynika pośrednio także z art. 506 § 2 kc. Przepis ten wyraźnie bowiem stanowi, że w razie wątpliwości poczytuje się, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia.

W zaskarżonym kasacją wyroku Sądu drugiej instancji brak jest jakichkolwiek ustaleń faktycznych, wskazujących na istnienie w treści łączącego strony porozumienia któregośkolwiek z elementów odnowienia spośród określonych w art. 506 § 1 kc.

W tej sytuacji zarzutu kasacji naruszenia prawa materialnego poprzez niezastosowanie tego przepisu nie można uznać za uzasadniony.

Stanowisko powoda zaprezentowane dopiero w uzasadnieniu kasacji, iż ugoda zmodyfikowała w części łączącą strony pierwotną umowę, tworząc nowy stosunek zobowiązaniowy, a zawarta ugoda stanowi inną podstawę prawną obowiązku świadczenia pozwanego i tym samym stanowi odnowienie w rozumieniu art. 506 kc, jest jedynie próbą wykreowania w postępowaniu kasacyjnym nowych, odmiennych i preferowanych tylko przez powoda własnych ustaleń, co nie jest możliwe do osiągnięcia przy pomocy zarzutów mieszczących się w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, działając na podstawie art. 393¹² kpc.